

झारखण्ड शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद् ,राँची, झारखण्ड
प्रथम सावधिक परीक्षा 2021–2022
मॉडल प्रश्न पत्र   सेट–4

कक्षा – 12	विषय – संस्कृत (इलेक्ट्रिव)	समय 1 घंटा 30 मिनट	पूर्णांक – 40
------------	--------------------------------	-----------------------	---------------

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः |
2. प्रश्नानां संख्या—40 |
3. प्रत्येकस्य प्रश्नस्य कृते एकम् अंकं निर्धारितम् अस्ति |
4. प्रश्नानां कृते नकारात्मकम् अंकनं नास्ति |
5. सर्वेषां प्रश्नानां चत्वारः विकल्पाः सन्ति, तेषाम् एकम् उचितं विकल्पं चिनुत |

खण्ड –क (अपठितावबोधनम्)

अधोलिखितगद्यांशं पठित्वा तदाधारितान् प्रश्नान् उत्तरत –

रामायणं हि वाल्मीकिना रचितम्। अयं ग्रन्थः राजनीतेः धर्मनीतेः

च आदर्शरूपः अस्ति। ‘रामायणम्’ लौकिकसंस्कृतस्य आदिकाव्यं

विद्यते, उक्तं च— “आदिकाव्यमिदं चार्ष पुरा वाल्मीकिना कृतम्”। रामायणे

सप्तकाण्डानि चतुर्विंशतिः सहस्रपरिमिताः श्लोकाः सन्ति। रामायणम्

अस्माकं आदर्शभूतं राष्ट्रियमहाकाव्यं वर्तते। इदं हि महाकाव्यं सांस्कृतिक-

सामाजिक-पारिवारिक- धार्मिक- व्यावहारिक-चारित्रिक-ऐतिहासिक रूपेण

अतिमहत्त्वपूर्ण विद्यते। रामायणे कर्तुणरसस्य प्रधानता विद्यते।

1. रामायणस्य रचयिता कः ?
(क) वेदव्यासः (ख) कालिदासः
(ग) कणादः (घ) वाल्मीकिः

2. रामायणं कीदृशं काव्यं विद्यते ?
(क) खण्डकाव्यम्   (ख) आदिकाव्यम्
(ग) वैदिककाव्यम्   (घ) नाटकम्
3. रामायणे कति श्लोकाः सन्ति ?
(क) चतुर्विंशतिसहस्रपरिमिताः   (ख) पंचविंशतिसहस्रपरिमिताः
(ग) सप्तविंशतिसहस्रपरिमिताः   (घ) अष्टविंशतिसहस्रपरिमिताः
4. रामायणे को रसः प्रधानतया वर्तते ?
(क) श्रृंगारः   (ख) करुणः
(ग) वीरः   (घ) शान्तः
- खण्ड –ख (रचनात्मकव्याकरणम्)**
5. 'अति + आवश्यकम्' इत्यस्य सन्धिपदं किम् ?
(क) अतिआवश्यकम्   (ख) अत्यावश्यकम्
(ग) अत्यवश्यकम्   (घ) अत्युवाश्यकम्
6. पवनम्' इत्यस्य सन्धिविच्छेदं कुरुत—
(क) पौ + आनम्   (ख) पा + अनम्
(ग) पे + आनम्   (घ) पो + अनम्
7. रामयणम्' अस्य सन्धिविच्छेदं किम् ?
(क) रामा + अयनम्   (ख) रामा + आयनम्
(ग) राम + अयनम्   (घ) राम + आयनम्
8. अद्य+एव = ?
(क) अद्यैव   (ख) अद्येव
(ग) अद्याव   (घ) अद्यौव

9. 'महापुरुषः' इति पदस्य विग्रहः किम् ?
 (क) महती+पुरुषः   (ख) महा+पुरुषः
 (ग) महान्+पुरुषः   (घ) मह+पुरुषः
10. 'वृक्षात् पतितः' इत्यस्य समस्तपदं किम् ?
 (क) वृक्षपांत्   (ख) सवृक्षम्
 (ग) पतितवृक्षः   (घ) वृक्षपतितः
11. 'निर्मक्षिकम्' अस्य सामासिकविग्रहं कुरुत –
 (क) मक्षिकाणाम् सहितम्   (ख) मक्षिकाणाम् अभावः
 (ग) मक्षिकायाः सहितम्   (घ) मक्षिकायै अभावः
12. 'गंगायाः जलम्' अस्य समस्तपदं चिनुत –
 (क) गंगाजलम्   (ख) गंगाजले
 (ग) गंगजलम्   (घ) गंगायाम् जले
13. 'दृश + कृत्वा' अस्य प्रत्ययसंयोजन कृत्वा लिखत –
 (क) दृष्ट्वा   (ख) दृशकृत्वा
 (ग) दृशित्वा   (घ) दर्शित्वा
14. 'करणीयम्' अस्य प्रत्ययं वियोज्य लिखित –
 (क) कर् + अनीयर्   (ख) कृ + अनीयर्
 (ग) की + अनीयर्   (घ) कृ + नीयम्
15. शत्रु + तल् अस्य प्रत्ययसंयोजन कृत्वा लिखत –
 (क) शत्रुतल्   (ख) शत्रुतातल्
 (ग) शत्रुता   (घ) शत्रुत्वम्
16. 'गन्तुम्' अस्य प्रकृति-प्रत्ययं पृथक् कृत्वा लिखत –
 (क) गम् + तुमुन्   (ख) गम् + कृत्वा
 (ग) गम् + कत्   (घ) गम् + कितन्

खण्ड –ग (पठितावबोधनम्)

17. 'मातरिश्वा' इति शब्दस्य कः अर्थः ?

- (क) वायुः   (ख) सूर्यः
(ग) अम्बरः   (घ) चन्द्रः

18. 'ईशावास्यमिदं ..... जगत्यां जगत्' रिक्तस्थानं पूरयत—

- (क) न कर्म लिप्यते   (ख) ते लोकाः
(ग) सर्वं यत्किञ्च   (घ) आत्महनो जनाः

19 'ईशावास्यमिदं ' इति पदेन इदं उपनिषत् प्रारभ्यते—

- (क) नारदोपनिषद्   (ख) ईशावास्योपनिषद्
(ग) केनोपनिषद्   (घ) मुण्डकोपनिषद्

20. 'ईशावास्योपनिषद्' इत्यस्मिन् कति मन्त्राः ?

- (क) त्रयोदश   (ख) द्वादश
(ग) एकादश   (घ) अष्टादश

21. 'घोटकस्य' पादे कति खुराः भवन्ति ?

- (क) एकः   (ख) चत्वारः
(ग) त्रयः   (घ) पञ्च

22. अश्वमेधीय अश्वस्य रक्षकराजकुमारस्य नाम किम् ?

- (क) अश्वकेतुः   (ख) चन्द्रकेतुः
(ग) रामचन्द्रः   (घ) लवः

23. लवः कस्य पुत्रः आसीत् ?

- (क) कौशल्यायाः   (ख) उर्मिलायाः
(ग) सीतायाः   (घ) राधायाः

24. वाल्मीकि-आश्रमे अनध्यायस्य किम् कारणम् ?

- (क) गुरोः अनिच्छा   (ख) छात्राणाम् अभावः
(ग) वर्षाकारणात्   (घ) अतिथि-आगमनम्

25. “योगः कर्मसु .....”— रिक्तस्थानं पूरयतु ।

- (क) श्रेष्ठम्   (ख) न्यूनम्
(ग) कौशलम्   (घ) लक्षणम्

26. भगवद्गीतायाः कः उपदेशकः ?

- (क) श्रीकृष्णः   (ख) भीष्मः
(ग) अर्जुनः   (घ) युधिष्ठिरः

27. ‘श्रीकृष्णः’ गीतायाः उपदेशं कस्मै अयच्छत् ?

- (क) नकुलाय   (ख) अर्जुनाय
(ग) भीष्माय   (घ) सहदेवाय

28. ‘अर्हसि’ इति पदे कः लकारः ?

- (क) लङ्   (ख) लोट्
(ग) लट्   (घ) लृट्

29. अतिमलिनमपि दोषजातं कः हरति ?

- (क) गुरुपदेशः   (ख) राजादेशः
(ग) दानवः   (घ) मानवः

30. बाणभृविरचितः कथायाः नाम किम् ?

- (क) रघुवंशम्   (ख) कादम्बरी
(ग) उत्तररामचरितम्   (घ) मालतीमाधवम्

31. 'शुकनासः' कस्मिन् पाठे चन्द्रापीडम् उपदिशति ?

- (क) शुकनासोपदेशो   (ख) कर्मगौरवे
(ग) बालकौतुके   (घ) सूक्ष्मिकासुधायाम्

32. कीदृशे मनसि उपदेशगुणाः प्रविशन्ति ?

- (क) अशान्ते   (ख) अपगतमले
(ग) सुप्ते मनसि   (घ) मलयुक्ते

33. मानसं विना कस्य मानसं न रमते ?

- (क) मरालस्य   (ख) अश्वस्य
(ग) मानवस्य   (घ) जनस्य

34. पुरुषं कं सततं भूषयन्ति ?

- (क) केयूरम्   (ख) स्नानम्
(ग) कुसुमम्   (घ) वाणीम्

35. 'परगुणपरमाणून्' कः नित्यं पर्वतीकरोति ?

- (क) सन्तः   (ख) खलः
(ग) दुर्जनः   (घ) राक्षसः

36. नीरजः' पदस्य समानार्थकं पदं लिखत –

(क) सूर्यः	(ख) वारिवाहाः
(ग) कमलम्	(घ) सरः

37. 'उपमालंकारस्य' कुशलः कविः मन्यते –

(क) दण्डः	(ख) भारविः
(ग) कालिदासः	(घ) भासः

38. जातकमालायां कस्य कथा वर्णिता ?

(क) आर्यशूरस्य	(ख) महावीरस्य
(ग) श्रीरामस्य	(घ) लवस्य

39. महाभारते कति पर्वणि सन्ति ?

(क) अष्टादश	(ख) नवदश
(ग) एकविंशतिः	(घ) चतुर्विंशतिः

40. 'शुकनासोपदेशः' इति पाठस्य विधा का ?

(क) गद्यः	(ख) पद्यः
(ग) काव्यशास्त्रम्	(घ) नाटकम्